

Carnival Brazil: từ nhịp điệu lễ hội đến con đường chính niệm

ISSN: 2734-9195

10:26 23/03/2026

Nếu thiếu chính niệm, mọi nỗ lực tìm cách “xả” đều có thể nhanh chóng biến thành chạy theo kích thích, tiêu thụ cảm giác, hoặc chìm trong những hình thức náo động bên ngoài mà không thật sự chạm tới gốc rễ của khổ đau.

Lễ hội Carnival không chỉ là một hoạt động nghệ thuật rực rỡ sắc màu của Brazil, mà còn là kết tinh của một dòng chảy văn hóa lâu đời gắn với nhịp sống của con người và thiên nhiên. Từ thuở xa xưa, khi đời sống còn phụ thuộc vào mùa màng, mưa nắng và sự tuần hoàn của đất trời, con người đã tổ chức những lễ hội để tạ ơn, cầu mong sung túc và đánh dấu những thời khắc chuyển mùa.

Trải qua thời gian, từ các nghi lễ cổ xưa của Hy Lạp – La Mã đến sự tiếp biến trong truyền thống Kitô giáo trước Mùa Chay, Carnival dần hình thành như một lễ hội mang đậm bản sắc cộng đồng: nơi âm nhạc, vũ điệu, sắc màu và tinh thần hòa nhập cùng nhau tạo nên một không gian văn hóa đặc biệt.

Giữa đám đông của một lễ hội đường phố, người ta có thể bắt gặp một khung cảnh rất nhộn nhịp: những con người xa lạ chen vai sát cánh, cùng bước theo đoàn diễu hành, cùng hô lên theo tiếng trống, tiếng lục lạc, tiếng nhạc đội vào khung cửa những ngôi nhà ven đường.

Âm thanh ấy không chỉ đi qua tai, mà đi thẳng vào thân thể. Người ta nhún nhảy, chuyển động, cười nói, như thể trong khoảnh khắc ấy, mọi khoảng cách thường ngày giữa người với người bỗng tạm thời được xóa nhòa.

Trong không khí hưng phấn ấy, người cao hay thấp, gầy hay béo, trẻ hay già, đẹp hay không đẹp theo tiêu chuẩn thông thường, dường như đều không quan trọng. Họ không còn bị nhìn trước hết như những cá nhân đang mang trên vai công việc, áp lực, địa vị hay những tâm sự riêng, mà như những con người cùng bước vào một nhịp điệu chung.

Trong vài giờ, thậm chí vài ngày, nỗi nhọc nhằn của đời sống thường nhật dường như được đặt xuống. Thân thể không còn là đối tượng của phán xét, mà trở thành nơi biểu lộ sức sống, nơi con người được quyền hiện diện giữa cộng đồng bằng một cách khác với ngày thường.

Chính vì vậy, những lễ hội lớn như Carnival ở Brazil từ lâu không chỉ được nhìn như một cuộc vui chơi lễ hội. Ở tầng sâu hơn, nó cho thấy một nhu cầu rất đời thường: nhu cầu được giải tỏa, được tạm ngưng khỏi những vai trò xã hội quá chặt, để thở, để chuyển động, để cảm nhận mình còn sống. Đó là lý do vì sao có những dân tộc gần như dành trọn nhiều ngày cho lễ hội đường phố, nơi mọi tầng lớp cùng đi trên một mặt phẳng chung: con đường của cộng đồng, con

đường của đời sống, con đường mà ngày thường ai cũng bước qua nhưng hiếm khi thật sự gặp nhau.

Tuy nhiên, ở đây cũng xuất hiện một câu hỏi quan trọng: điều con người cần rất cuộc là lễ hội, hay là khả năng được giải phóng khỏi những dồn nén trong thân tâm?

Phải chăng đằng sau nhịp trống, điệu nhảy, tiếng hát và những khoảnh khắc bùng nổ cảm xúc ấy là một sự thật sâu hơn: con người không thể sống khỏe mạnh nếu cứ mãi đè nén bên trong chính mình?

Đời sống hiện đại cho thấy điều đó ngày một rõ. Nhiều người không còn tham gia những lễ hội đường phố, nhưng vẫn sống trong một trạng thái bị dồn nén kéo dài. Họ nén nỗi buồn để tiếp tục làm việc. Nén cơn giận để giữ hòa khí. Nén sự mệt mỏi để hoàn thành trách nhiệm. Nén cảm giác cô đơn, tổn thương, hụt hẫng, để tỏ ra mình vẫn ổn. Lâu dần, sự đè nén ấy không biến mất. Nó đi vào thân thể, đi vào giấc ngủ chập chờn, đi vào cơn đau đầu vô cớ, vào sự căng cứng nơi vai gáy, vào nhịp thở ngắn, vào cảm giác kiệt sức không gọi thành tên.

Nếu nhìn từ góc độ này, vấn đề không còn nằm ở chuyện một lễ hội có ồn ào hay không, náo nhiệt hay không, mà nằm ở chỗ con người luôn cần một con đường lành mạnh để những năng lượng bị dồn nén có thể được nhận diện và chuyển hóa. Nếu không, cái bị kìm giữ trong tâm rất có thể sẽ lên tiếng bằng thân.

Nhưng Phật giáo cũng đồng thời nhắc ta một điều quan trọng khác: Giải tỏa không đồng nghĩa với buông thả. Thả lỏng không đồng nghĩa với đánh mất mình. Nếu thiếu chính niệm, mọi nỗ lực tìm cách “**xả**” đều có thể nhanh chóng biến thành chạy theo kích thích, tiêu thụ cảm giác, hoặc chìm trong những hình thức náo động bên ngoài mà không thật sự chạm tới gốc rễ của khổ đau. Vì vậy, điều con người cần không chỉ là một nơi để bộc lộ cảm xúc, mà còn là một con đường để trở về, quay vào trong mình.

Con đường ấy trong ánh sáng **phật pháp** là con đường trở về với thân, với cảm giác chân thật, với tâm ý, với thực tại đang là. Nói cách khác, sau mọi nhịp trống của lễ hội, điều quan trọng nhất vẫn là học lại khả năng lắng nghe chính mình.

Tác giả: **Tiffani Gyatso**/Chuyển ngữ và biên tập: **Quỳnh Anh**

Nguồn: buddhistdoor.net